

ACTIEPLAN

Waardig onder worden

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1 Landelijke ontwikkelingen omtrent waardig ouder worden	2
1.2 Lokaal initiatief waardig ouder worden gemeente Nunspeet	2
2. De lokale uitwerking manifest waardig ouder worden	3
3. Lokale uitwerking: 3 pijlers omtrent waardig ouder worden	5
3.1 Campagne waardering van ouderdom.....	5
3.2 Het netwerk aan organisaties rondom waardig ouder worden aanjagen	6
3.3 Thema's van het manifest onder de aandacht brengen.....	6
4. Procesplanning: 2019-2022.....	8
Bijlage 1. Landelijk manifest waardig ouder worden	9

1. Inleiding

Waardig ouder worden leeft binnen de gemeente Nunspeet. De gemeente Nunspeet gelooft in een samenleving waarin ouderen zich gezien en gewaardeerd voelen. Een samenleving waarin ouderen goede zorg en liefdevolle aandacht krijgen en waarin zij kunnen blijven meedoen. Daarom werken we aan een lokale uitwerking voor de gemeente Nunspeet van het landelijke manifest waardig ouder worden.

1.1 Landelijke ontwikkelingen omtrent waardig ouder worden

Waardig ouder worden heeft in de landelijke politiek veel aandacht gekregen als tegenbeweging rond het voltooid leven debat. Hierbij gaat het erom dat ouderen een waardevolle oude dag meemaken om te voorkomen dat mensen in de situatie komen dat ze hun leven als voltooid zien.

Enkele politieke partijen, de ouderenbonden KBO-PCOB en Omroep Max hebben in januari 2017 het landelijk manifest waardig ouder worden ondertekend en maatschappelijke organisaties opgeroepen hetzelfde te doen. Het manifest komt in een tijd waarin ouderen zich soms voelen afgeschreven en met een toenemende kwetsbaarheid te maken krijgen. Dit manifest is een oproep aan de samenleving om ouderen en ouderdom weer te gaan waarderen. In dit landelijke manifest, zie bijlage 1, komen diverse zaken aan bod, zoals de bestrijding van eenzaamheid, langer thuis wonen, palliatieve zorg en levensbegeleiding.

1.2 Lokaal initiatief waardig ouder worden gemeente Nunspeet

In maart 2018 hebben een aantal lokale politieke partijen samen een eerste concept van een belofte richting ouderen opgesteld. Daarbij was het idee om tot een lokale uitwerking te komen van het landelijk manifest Waardig ouder worden. Er is voor gekozen om dit initiatief op te nemen in het coalitieakkoord en het collegeprogramma, zoals in het coalitieakkoord is opgenomen.

“Onze ouderen nemen volwaardig deel aan de samenleving. Dat is en blijft onze inzet. Wij ondersteunen in dit verband het manifest ‘Waardig ouder worden’. Ook willen wij ons ontwikkelen tot senior-vriendelijke gemeente. Dat doen we onder meer door het college op te dragen om een lokale uitwerking van het landelijk manifest te realiseren met betrokken partijen”.

Coalitieakkoord SGP – Gemeentebelang – ChristenUnie (22 mei 2018)

In het collegeprogramma is de maatregel opgenomen om een lokale uitwerking van het landelijke manifest waardig ouder worden te bewerkstelligen. Dit actieplan geeft de acties weer om tot een lokaal manifest waardig ouder worden te komen en om een beweging tot meer waardering van ouderdom op gang te brengen.

2. De lokale uitwerking manifest waardig ouder worden

Gezien de landelijke ontwikkelingen en de rol die de ouderenbonden daarin hebben gespeeld, is de Samenwerkende Bond voor Ouderen in gemeente Nunspeet (SBON) gevraagd om mee te denken om het manifest waardig ouder worden voor de gemeente Nunspeet mede vorm te geven. Het doel van het manifest is om ouderdom en ouder worden te herwaarderen. Maatschappelijke organisaties worden uitgenodigd om dit manifest te ondertekenen. In samenspraak met de SBON is het lokale manifest waardig ouder worden opgesteld. Het manifest staat hieronder weergegeven als figuur 2.1.

LOKAAL MANIFEST

Waardig ouder worden

Aan de oudere inwoner in de gemeente Nunspeet,

Samen met u zetten wij ons in om u zo volwaardig
mogelijk deel te laten nemen aan de samenleving.
Iedereen telt mee!*

Wij waarderen u en u wordt door ons gezien.

*Wij weten uw inbreng met uw levenservaring
op waarde te schatten. U bent voor ons van waarde!*

*Ook wanneer u te maken krijgt met lichamelijke en/of
geestelijke kwetsbaarheid, helpen wij u om waardig
ouder te worden. Dat doen we samen met u.*

*Samen met u zorgen wij ervoor dat u zoveel
mogelijk betrokken blijft.*

*Samen met u zorgen wij ervoor dat hulp voor u
beschikbaar is via uw netwerk en/of via ons.*

En tenslotte:

*Wij zullen alles op alles zetten om u te blijven
waarderen en u te ondersteunen waar het kan.
Hiervoor zetten wij ons in en
u kunt ons hierop
aanspreken.*

**De organisaties die dit manifest hebben ondertekend.*

Het manifest krijgt een algemeen karakter om vervolgens de verdere uitwerking op bepaalde thema's aan de organisaties te laten die het manifest hebben ondertekend. De gemeente heeft hierin een stimulerende rol. In het voorjaar 2020 nodigen we maatschappelijke organisaties in de gemeente Nunspeet uit, zoals zorginstellingen, scholen, welzijnsinstellingen, de kerken, verenigingen en woningcorporaties om het manifest waardig onder te tekenen.

Dit manifest kan vrijwillig worden ondertekend, maar is niet vrijblijvend. Organisaties die hun handtekening hebben gezet, worden geacht de punten in dit manifest binnen hun organisatie uit te dragen en, wanneer dit nog niet gebeurt, activiteiten hiervoor te ontwikkelen. Daarnaast wordt verwacht dat zij deelnemen aan de vervolgbijeenkomsten die worden georganiseerd om aandacht voor het manifest te behouden. We gaan op verschillende manieren aan de slag om meer waardering van ouderdom binnen de gemeente Nunspeet te bewerkstelligen. Dit pakken we gezamenlijk op en elke organisatie heeft hierin een eigen verantwoordelijkheid.

3. Lokale uitwerking: 3 pijlers omtrent waardig ouder worden

De gemeente zal de punten in het manifest waardig ouder worden uitdragen in 3 pijlers (zie figuur 3.1). We zullen ten eerste bewustwording op gang brengen en een campagne verzorgen omtrent de waardering van ouderdom. Ook zullen we een aanjagersrol vervullen en organisaties met elkaar in verbinding brengen. Tenslotte zullen we een aantal thema's, die ook in het landelijk manifest onder de aandacht gebracht worden, aanjagen en organisaties op deze thema's samenbrengen.

DRIE PIJLERS

Waardig ouder worden

Figuur 3.1 Pijlers waardig ouder worden

Het doel van het manifest en deze uitwerking is nogmaals om een grotere waardering van ouderdom op gang te brengen. De gemeente heeft hierin de rol van aanjager van de beweging om ouderdom te herwaarderen. Organisaties die het manifest hebben ondertekend, worden aangemoedigd vanuit hun eigen expertise al dan niet concrete acties te formuleren om aan deze beweging bij te dragen. Best-practices worden met de organisaties en de inwoners gedeeld.

3.1 Campagne waardering van ouderdom

De campagne waardering van ouderdom staat centraal binnen de uitwerking van het manifest. De voornaamste reden om het manifest waardig ouder worden op te stellen was het op gang brengen van een beweging voor de waardering van ouder worden en ouderdom. Dit willen lokaal uitzetten met behulp van een campagne.

Het dominante beeld

Ouderdom wordt vaak geschetst als een periode die in het teken van aftakeling staat. Er is een toenemende mate van kwetsbaarheid en de gezondheid neemt af. Om kwetsbaarheid hangt vaak nog een taboe. Dat lijkt tegenstrijdig, want vroeg of laat krijgt ieder van ons ermee te maken.

Ook lijkt het beeld te bestaan dat ouderen door hun toenemende kwetsbaarheid minder bijdragen aan de samenleving. Ook dat is tegenstrijdig, want ouderen doen vaak aan vrijwilligerswerk of vervullen

een waardevolle rol als mantelzorger. Als ouderen hulp nodig hebben van anderen, dan is hun bijdrage alsnog waardevol. Zij zijn een bron van contact voor anderen.

Daarom willen wij in deze campagne de meerwaarde benadrukken van het contact met de ouderen en ouderen waarderen om wie ze zijn. Voor deze campagne waardering van ouderdom zal een communicatiestudent geworven worden die de uitvoering van de campagne op zich gaat nemen. In afstemming met deze student zal bepaald worden welke middelen en kanalen voor deze campagne ingezet gaan worden.

3.2 Het netwerk aan organisaties rondom waardig ouder worden aanjagen

Waardig ouder worden moet in de gemeente Nunspeet bij zowel de inwoners als de maatschappelijke organisaties gaan leven. Hiervoor zal de gemeente Nunspeet naast het opzetten van een campagne voor de waardering van ouderdom ook het thema blijven aanjagen onder de maatschappelijke organisaties.

Dit heeft als doel om inspiratie en goede voorbeelden op te doen over de bejegening van ouderen, en de waardering voor ouderdom. Ook stimuleert het kruisbestuiving en samenwerking tussen de organisaties. We starten eerst met de ondertekening van het manifest.

De ondertekening van het manifest

Ten eerste hebben we in overleg met de SBON het manifest waardig ouder worden voor de gemeente Nunspeet opgesteld. Dit manifest zal begin 2020 worden ondertekend door de maatschappelijke organisaties, zoals zorginstellingen, scholen, welzijnsinstellingen, kerken, verenigingen en woningcorporaties.

Met dit manifest geven deze organisaties aan dat ze de oudere inwoner in de gemeente Nunspeet een warm hart toe dragen. Dit vertaalt zich in de praktijk naar verschillende situaties. Het gaat over de manier waarop organisaties met de ouderen werken, oog voor de ouderen houden, hen zoveel mogelijk in regie laten en de ontmoeting tussen ouderen stimuleren, ook met de jongere generaties.

Het manifest onder de aandacht houden

De organisaties die het manifest hebben ondertekend, geven met hun ondertekening aan deel te nemen aan het netwerk en de vervolgbijeenkomsten. Deze hebben als doel om de vinger aan de pols te houden over de uitwerking van het manifest en daarnaast als inspiratie te dienen om waardig ouder worden verder op te pakken binnen de maatschappelijke organisaties. Ze staan in het teken van uitwisseling, inspiratie en netwerken.

3.3 Thema's van het manifest onder de aandacht brengen

We hebben drie thema's gekozen om extra uit te lichten in de campagne en in het netwerk met als doel om initiatieven en samenwerkingsverbanden op deze thema's te stimuleren. Ook hierin heeft de gemeente een aanjagende rol en ligt het initiatief van de acties bij de organisaties. De volgende thema's zijn gekozen: ontmoeting, langer thuis wonen en dementie.

Ontmoeting

We hebben gekozen voor het thema ontmoeting om een positieve lading te geven aan de behoefte aan verbinding en om het negatief geformuleerde begrip 'eenzaamheid' te vermijden. Niemand voelt zich meer verbonden als ze de term 'eenzaam' opgeplakt krijgen. Het gaat erom dat we als mens verbinding met anderen wensen. Daarom is 'ontmoeting' of 'omkijken naar elkaar' een meer toegankelijk begrip waarin ouderen zich kunnen vinden.

Leeftijd	Eenzaam Landelijk	(Zeer) ernstig eenzaam Landelijk	Eenzaam Nunspeet	(Zeer) ernstig eenzaam Nunspeet
65-74 jaar	43,9	8,4	34	3
75-84 jaar	52,5	10,3	40 (75+)	9 (75+)
85+	62,7	14,8		

Figuur 3.2 Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016, GGD en RIVM

Om meer inzicht te krijgen in de behoefte aan ontmoeting, hebben we gekeken naar de cijfers. In figuur 3.2 staan de meest recente landelijke cijfers over eenzaamheid – er zijn nog geen cijfers over de behoefte aan verbinding. Gemiddeld de helft van de Nederlanders vanaf 65 jaar heeft te maken met gevoelens van eenzaamheid en 1 op de 10 heeft te maken met (zeer) ernstige gevoelens van eenzaamheid.

Als we kijken naar de landelijke cijfers, blijkt dat we het in de gemeente Nunspeet het redelijk doen. Dit kan wellicht komen door de sterke sociale verbanden die in de gemeente Nunspeet aanwezig zijn. Bijvoorbeeld door de diverse kerk- en buurtgemeenschappen.

Ontmoeting is een thema die in gemeente Nunspeet met name voor 75 plussers aandacht vraagt. Door individuele omstandigheden zoals gezondheidsproblemen, door veranderingen in het sociale netwerk, zoals een verhuizing of het verlies van een partner, of door maatschappelijke oorzaken, bijvoorbeeld negatieve beeldvorming over ouderen, kan de behoefte aan ontmoeting niet volledig tegemoet worden gekomen. In gemeente Nunspeet zijn al veel initiatieven om ontmoeting tussen ouderen te stimuleren. We gaan aan de slag om nog meer verbindingen te leggen en bekendheid te geven aan lopende initiatieven.

Waardig oud in eigen huis

Ouderen worden het liefst oud in hun eigen huis. Het is de bekende omgeving, het sociaal netwerk en de vertrouwde eigen plek die voor veel ouderen een reden zijn om zo lang mogelijk thuis te wonen. Naast deze behoefte, zijn kostenoverwegingen ook redenen voor de landelijke overheid om ouderen te stimuleren zo lang mogelijk thuis te wonen. We worden immers steeds ouder en de zorg wordt toegankelijker als deze zoveel mogelijk thuis wordt aangeboden.

Om waardig oud te worden in eigen huis vraagt het de inwoners om vroegtijdig na te denken over de toegankelijkheid van de woning, de voorzieningen in de buurt en de beschikbare zorg. Gezonde ouderen kunnen met weinig zorg eenvoudig lang thuis wonen. Wanneer hun gezondheid achteruit gaat, kunnen aanpassingen in hun woning of extra zorg nodig zijn. Langer thuis wonen maakt dat ouderen in de vertrouwde omgeving kunnen wonen en de bekende voorzieningen en het sociale netwerk in de buurt hebben. Daarom willen we dit thema bij inwoners en partners op het netvlies krijgen en/of houden.

Dementie

Eén op de vijf Nederlanders krijgt dementie. Omdat we steeds ouder worden, stijgt het aantal mensen met dementie in de gemeente Nunspeet van 480 in 2015 naar 750 en 2030. Dementie is dus een ziekte waar we allemaal mee te maken krijgen, als partner, kind, vriend(in), neef, nicht, buurman/-vrouw, collega, of misschien zelf (!).

Hoe gaan we in de gemeente Nunspeet om met dementie? Van de buitenkant is het vaak moeilijk te zien dat iemand hier last van heeft, echter vraagt het van de samenleving om een juiste houding. Meer kennis over en acceptatie van dementie zorgt ervoor dat mensen met dementie zo lang mogelijk mee kunnen doen in de samenleving. Daarom willen we dit thema extra onder de aandacht brengen.

Per thema worden de volgende zaken in gang gezet:

- We zoeken een verbinding met de campagne waardering van ouderdom. Communicatie over de thema's wordt aangewakkerd en we delen goede voorbeelden of verhalen over de thema's.
- We zoeken de verbinding met het netwerk. Bijeenkomsten gaan in het teken staan van deze thema's en organisaties worden gevraagd hierop initiatief te nemen en verbindingen te zoeken.
- Voor de overzichtelijkheid wordt per thema een periode van 9 maanden aangehouden voor de campagne en het netwerk. De keuze voor een thema in een bepaalde periode hangt af van de actualiteit en urgentie.

Met het proces dat is beschreven in dit actieplan geven we de waardering van ouderdom vorm binnen de gemeente Nunspeet. Het startpunt wordt de ondertekening van het manifest in het voorjaar van 2020 en de drie pijlers vormen de uitwerking. In hoofdstuk 4 staat de procesplanning omschreven die de pijlers schematisch samenvat. Met deze uitwerking dragen we bij aan een samenleving waarin ouderen zich gezien en gewaardeerd voelen.

4. Procesplanning: 2019-2022

Planning voor de periode van 2019-2022	Jaar	Financiering	Ambtelijke inzet
Pijler 1: Campagne waardering van ouderdom			
Student communicatie werven Communicatie over waardig ouder worden, digitaal en posters/flyers + campagne (logo, website, etc)	2019-2022	Binnen bestaande budgetten en middelen	Communicatiestudent Beleidsadviseur Wmo
Pijler 2: netwerk rondom manifest aanjagen			
Ondertekening manifest organiseren	2020	Binnen bestaande budgetten en middelen	Beleidsadviseur Wmo
Sessies met de maatschappelijke organisaties organiseren	2020-2022		Administratieve Ondersteuning
Communicatie richting organisaties	2020-2022		Communicatiestudent
Pijler 3: thema's van het manifest onder de aandacht brengen			
Verbinding met campagne, thema's uitlichten	2020-2022	Binnen bestaande budgetten en middelen	Beleidsadviseur Wmo
Verbinding met netwerk van organisaties			Communicatiestudent

Bijlage 1. Landelijk manifest waardig ouder worden

1. Stel een coördinerend minister voor ouderenbeleid aan

Het ouderenbeleid in Nederland is versnipperd over verschillende ministeries. Wij stellen één minister aan die hier integraal verantwoordelijk voor wordt.

2. Werk aan acceptatie en herwaardering van ouderdom

We moeten met elkaar in gesprek over hoe we denken over ouderdom en gebreken en over de waardering van het leven in ouderdom. De coördinerend minister start een publiekscampagne en actieprogramma voor samenhang en solidariteit tussen generaties.

3. Zet alles op alles om eenzaamheid bij ouderen te voorkomen

Zorgverleners moeten signalen over eenzaamheid beter doorgeven aan welzijnsorganisaties. We vragen gemeenten de juiste ondersteuning te bieden aan lokale (vrijwilligers)organisaties die eenzaamheid onder ouderen tegengaan en deze organisaties te betrekken bij het lokale ouderenbeleid. Gemeenten hebben de taak om via huisbezoeken het welzijn van ouderen goed in kaart te brengen en te zorgen dat de huishoudelijke hulp op orde is.

4. Stimuleer mantelzorg

We willen geen kostendelersnorm voor mantelzorgers en een ruimere verlofregeling voor mantelzorgers. Met een mantelzorgfonds of -vergoeding stellen we werkgevers of werknemers in staat de overmatige kosten van mantelzorgverlof bij de overheid in rekening te brengen. Dagbesteding en respijtzorg dienen beschikbaar te zijn om mantelzorgers te ontlasten.

5. Maak vrijwilligerswerk aantrekkelijker

We maken de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor vrijwilligers die met ouderen werken gratis. Vrijwilligerswerk met ouderen is geen reden om te korten op de uitkering. Landelijk werkende vrijwilligersorganisaties krijgen de kans om door het gehele land vrijwilligersnetwerken te verstevigen of op te bouwen.

6. Laat jongeren vrijwilligerswerk doen in de ouderenzorg

Om het contact tussen ouderen en jongeren te bevorderen, worden jongeren gestimuleerd om vrijwilligerswerk te doen in de ouderenzorg. We voeren een maatschappelijke stage of maatschappelijke dienstplicht in en faciliteren jongeren die vrijwilligerswerk doen.

7. Stimuleer initiatieven waar ouderen elkaar kunnen ontmoeten

Waar buurtcentra en keukens in zorginstellingen worden gesloten, willen we juist dat er lokaal weer initiatieven ontstaan waar ouderen elkaar kunnen ontmoeten en gezamenlijk kunnen eten. We dagen gemeenten uit om deze initiatieven te ondersteunen.

8. Maak meer ruimte voor passende woonvormen

We willen meer ruimte voor kleinschalige initiatieven waar mensen in huiselijke en vertrouwde sfeer kunnen genieten van hun oude dag. De financiering volgt de behoeften van ouderen. De coördinerend minister krijgt als opdracht mee om hier werk van te maken door het starten van een investeringsfonds en het bijeen brengen van woningcorporaties, die hierin ook een rol spelen.

9. Investeer in passende en palliatieve zorg

Advance care planning, waarbij ouderen hun wensen met betrekking tot zorg naar het levenseinde bespreken, wordt een belangrijk onderdeel van goede zorg. Palliatieve zorg, waar mogelijk in de thuissituatie, wordt sterker in de zorg verankerd.

10. Investeer in levensbegeleiders

Het kabinet stelt voor om stervensbegeleiders te gaan opleiden en benoemen. Wij stellen voor om te investeren in levensbegeleiders. Mensen die bij ouderen op bezoek komen, levensvragen kunnen beantwoorden, een luisterend oor bieden en helpen waar nodig. Geestelijke verzorging is nogal eens een bezuinigingspost, maar blijft wat ons betreft een essentieel onderdeel van verpleeghuiszorg en zorgnetwerken.

<https://waardigouderworden.christenunie.nl/manifest>